

De la personulități la personalități de conjunctură

Daniela Gumann

Îmi amintesc, cu un amuzament ușor sarcastic, o discuție cu o fostă colegă de serviciu, care avea o pasiune ieșită din comun pentru... pisica ei. Povestea cu patos cum îi organizează programul mai ceva ca unui CEO ocupat: vizite regulate la veterinar pentru vaccinuri și consultații, escapade la frizerie, vestuțe fashion, șampoane pentru protecția blănii, plus un meniu gourmet de bobite îmbunătățite cu vitamine. La un moment dat, m-am trezit întrebând, mai mult din curiozitate:

– Dar e o pisică de rasă?

Răspunsul a fost pe cât de neașteptat, pe atât de savuros:

– Nu, dar la cât mă ocup de ea, va deveni.

Ei bine, ce să zic? O asemenea replică m-a pus pe gânduri, mai ales că se aplică perfect și la un alt „specimen” frecvent întâlnit: personalitățile de conjunctură. Nu sunt ele chiar strălucite sau pline de valoare, dar dacă apar suficient de des în fața noastră – la TV, pe rețelele sociale sau în evenimente mondene – încep, încet-încet, să devină ceea ce pretind a fi.

Ca și pisica „de rasă” a fostei mele colega, aceste personalități sunt lustruite, tunse, parfumate și prezentate cu un aer de importanță greu de ignorat. Publicul, fascinat de ambalaj, uită uneori să mai verifice conținutul. Așa se naște, treptat, iluzia unor oameni „remarcabili”

care, în esență, nu sunt altceva decât rezultatul unui marketing abil și al unei atenții constante.

Și uite așa, printr-un simplu proces de „îngrijire intensă”, pisica anonimă și personalitatea mediocră ajung să fie admirate ca niște exemplare rare. După toate acestea, nu poți decât să zâmbești și să te întrebi: cine e mai de rasă, de fapt?

Trăim într-o epocă în care imaginea bate esența, iar ambalajul strălucitor pare să valoreze mai mult decât conținutul. Publicul fascinat de suprafață uită uneori să scormonească mai adânc, să pună întrebări, să caute autenticitate.

Și așa, pe nesimțite, apar în lumina reflecțiilor oameni „remarcabili”, care nu sunt decât rezultatul unui marketing bine pus la punct și al unei promovări agresive.

De fapt, nu vorbim despre merite reale, ci despre o construcție strategică: un mix de postări atent regizate pe rețelele sociale, apariții frecvente în emisiuni care repetă la nesfârșit aceeași poveste bine cosmetizată și o aură de „importantă” creată artificial. Dacă o persoană apare suficient de des și cu suficientă strălucire, inevitabil începe să fie percepută drept „valoroasă”.

Dar cât de des ne oprim să verificăm dacă există ceva dincolo de poleiala asta? Să vedem dacă omul în cauză chiar are ceva de spus, ceva de oferit, ceva care să lase o urmă reală? Rareori. Pentru că, în vârtejul de informații și imagini care ne bombardează zilnic, e mai ușor să acceptăm ambalajul decât să ne deranjăm să analizăm conținutul. E ca și cum ai admira o cutie frumoasă fără să te întrebi ce ascunde înăuntru. Și de multe ori, când ne facem curaj să o deschidem, descoperim că... e goală.

Așa se creează iluzia: oameni mediocri, dar cu un talent desăvârșit pentru autopromovare, devin „modele” doar pentru că știu să joace perfect un rol bine regizat. Cu un discurs repetat până la perfecțiune, câteva imagini bine alese și multă încredere afișată, reușesc să creeze impresia că sunt indispensabili.

Oamenii talentați, cei care muncesc în tăcere, care creează, gândesc și schimbă cu adevărat lucrurile, nu sunt întotdeauna preocupați să-și construiască imaginea. Pentru ei, valoarea stă în fapte, nu în vorbe. Dar, într-o lume în care superficialitatea e rege, tăcerea lor devine invizibilitate.

De ce se întâmplă asta? Pentru că scena pe care se joacă astăzi succesul este construită pe aparențe. Nu mai contează cât de mult știi, ci cât de bine arăți că știi. Nu mai contează ce ai realizat, ci cât de zgomotos vorbești despre ceea ce „vei realiza”. Într-o astfel de paradigmă, modestia și integritatea sunt confundate cu lipsa de ambiție, iar discreția devine un defect, nu o virtute.

Poate că ar trebui să începem să ne întrebăm: cât de multe dintre „modelele” noastre sunt, de fapt, doar niște holograme bine lustruite? Și, mai important, cum putem face ca cei care aduc valoare reală să fie scoși din umbră? Până nu găsim răspunsul, vom continua să admirăm poleiala, ratând esența.

Așa că, data viitoare când suntem tentați să aplaudăm ambalajul, poate ar fi bine să ne oprim un moment și să ne întrebăm: „*Dar ce e, de fapt, înăuntru?*”. Nu de alta, dar adevărata valoare nu are nevoie de poleială.

Compoziție

În fiecare toamnă sufletul ei se strecoară în degete și degetele tânjesc după hârtia de desen și după cărbune.

Trei anotimpuri nu are puterea să privească foaia albă. O știe așezată sus pe un raft așteptând-o. Atunci când soarele își ascunde asprimea și frunzele uită copacul, ea pleacă într-o călătorie imaginară formată din lumini și umbre. Cărbunele e singurul lucru care o ajută să urce la lumină, din adâncul în care lunecă din când în când, răvășindu-și sufletul. El o salvează de anxietatea care i se prelinge prin vene până în palme, amorțind-o și anulându-i trăirile. Când se apucă de lucru, imaginea ei se decupează pentru câteva ore pe zi din lumea cenușie în care trăiește. O perioadă de timp își construiește în minte compoziția. Când gândurile capătă forma definitivă, așază frunzele uscate, apoi merele și la urmă vasul cu suprafața smălțuită pe care creionul o va desface în linii așezate cumiți, una lângă alta, prin mișcarea ritmată a mâinii. Moliciunea cărbunelui aduce pe hârtie partea mai întunecată, urma lăsată fiind mai plină. Pentru umbrele aflate lângă zalele de lumină ea alege creioanele dure. Aplică straturi succesive de griuri.

Câteva crăițe uscate din vară zăbovesc și ele în vasul ce așteaptă cuminte povestea de

toamnă. Petalele nu și-au pierdut culorile, iar creionul le prinde așa, în tristețea nuanței lui și le aduce pe hârtie transformate în suprafețe închise sau deschise.

Astăzi desenul e gata și sufletul ei așteaptă o nouă călătorie.

Păsări

Astăzi, cartea este vârf de pană. S-a așezat într-o colivie fără ușă numită bibliotecă, doar pentru a se odihni sau pentru a-și etala aripile care au coborât și au urcat în altfel de suflete sau de inimi, aripi bătând în rime sau în viori ale cuvântului. De obicei, pasărea-carte zăbovește pe palma mea sau a prietenilor fiindcă îi place să zboare și să mângâie acolo unde găsește o mână întinsă.

Astăzi, pasărea gri este în copacul meu, așteptând liniștea toamnei, fiindcă plânsul apei a

fost alungat de râsul nepăsător al soarelui. Arșița a topit parcă frunzele, furându-le bucuria lucirii și a confidențelor făcute altădată de prietenii statornici, aducându-le praful uitării.

Astăzi zâmbetul tău e ca o pasăre a paradisului. Ascuns într-o depărtare, deși știi că orice drum pentru mine este o singurătate a sufletului, fiindcă ochii refuză să privească altceva în afară de patru pereți și siguranța nu poate păși dincolo de ușă, decât câteodată, ademenită de răsplata întoarcerii la sfârșitul zilei în fotoliul de lângă birou. Deci, nu o să pot fi niciodată un explorator, decât poate navigând pe o corabie de hârtie, folosind în loc de vâslă o peniță pe o mare uneori foarte agitată și chiar dacă plecată la drum fără busolă, având șansa de a eșua pe un tărâm format din două brațe.

Astăzi pasărea-speranță s-a așezat pe umărul meu. O cunoșteam numai din vedere. Am mângâiat-o încet și i-am făcut un cuib în inima mea.

Amintiri

Sufletul vede copacii. Penița lasă pe hârtia aspră urme de trunchiuri. Ochii mângâie frunzele. Pensula lasă pe hârtia umedă verdele să capete libertate.

Ei, copacii din jurul viei, nu știu că sunt parte din sufletul lui. Din dragoste, el încearcă în fiecare an să le fure frumusețea. Nu știu că el, copil fiind, nu reușea să străbată drumul până la vie decât simțind o mână caldă în palmă.

În fiecare an, în luna mai, șevaletul este montat. Pictorul abandonează lupta cu el și cu ceilalți, uită de trecerea grăbită a timpului și își pregătește culorile pentru a fi trezite la viață. Și ele, amintirile, vin.

Copacul

Atunci când mă apropii de el, ramurile-brațe mă așteaptă ca pe un prieten și îmi aduc mirosul dogoritor al vântului de vară, mirosul iubirilor pierdute al vântului de toamnă, mirosul aspru al iernii sau mirosul florilor de tei al anilor de liceu.

El știe că atunci când eu mă lipsesc de scoarță, îi simt inima ascunsă de ceilalți, pentru că ceilalți îl rănesc.

Când îmi ridic privirea spre cerul de frunze, simt că nu o să îmbătrânesc niciodată, pentru că timpul se oprește.

Întotdeauna mă așteaptă altfel: fremătând de bucurie când adierea ușoară îl atinge, scuturându-și aripile încărcate de flori sau întin-

zându-și brațele a rugăciune de mulțumire când aude pașii mei.

E o prietenie statornică: nimeni nu a dezamăgit pe nimeni niciodată.

Decalog pentru un anotimp

1. Frunze arse de vântul toamnei se apleacă.
2. Amintirea verii este aceea a unui timp care picură liniște într-un trup de trestie.
3. Prietenul adevărat știe când sufletul tău are tristețea unui zbor de frunză, toamna.
4. Privitorul vremii simte apropierea unei ierni a trupului.
5. Lumina și-a împărțit puterea demult, ducând acum cuvinte de singurătate.
6. Nu ascunde încercările într-un rid, alungă-l primind șoapta toamnei pe fruntea ta.
7. Perfecțiunea aparține mâinii care și-a transformat cu răbdare degetele în nervuri împrumutând culoare.
8. Nu privi înapoi când soarele tău apune.
9. Ceea ce este plăpând, atins fiind de umbra durerii, uneori de neclintit poate deveni.
10. Cuvinte arse de vântul toamnei se apleacă peste sufletul tău.

Nu a vorbit niciodată, lumea îl credea mut și nevrednic, dar familia lui a înțeles că era un dar minunat în casa lor, pentru că avea un comportament delicat, smerit. Înalt, subțire, cu părul de culoarea aramei care în lumina soarelui avea o strălucire aparte, părea că din buclele rebele săreau scânteii. În adierea vântului, părul lui se asemăna cu un stol de păsări aurii care-și luau zborul. Ochii erau verzi ca frunza fragedă și, cum iedera urca spre soare, așa și privirea lui se înălța mereu spre cer.

Privea cerul și surâdea, stătea ore întregi sub copacii înfloriți, mângâia florile, vrând să le strângă la piept. Uneori, pentru a le privi mai de aproape, stătea ore întregi pe burtă, adormind lângă rondoul cu flori. Mama îl întreba ce făcea acolo, iar el îi arăta prin gesturi că asculta glasul parfumului emanat în jurul lui. Femeia nu mai spunea nimic, doar se apropia de el și îl îmbrățișa lăcrimând. El se ridica, îi săruta mâna, se așezau pe prisma casei și stătea la picioarele mamei, cu capul în poala ei. Prinzându-i ambele mâini, plângea tăcut, iar ea știa că așa îi vorbea despre iubirea lui. Apoi, se ridica vesel și pornea prin grădină, alergând ușor printre copaci, parcă plutind.

Mai avea încă cinci frați. El nu reușea niciodată să muncească mult, așa cum făceau ceilalți, dar pe ce puneu mâna ieșea operă de artă. Avea un deosebit simț artistic, nativ. Lubea cu

precădere lemnul, îi simțea sufletul, îl respecta și îl prelucra cu mare grijă, lucrările lui fiind admirate de întreg satul și fiecare și-ar fi dorit să aibă ceva lucrat de el. Dar lui nu i-a plăcut, era prea multă lume în juru-i, prea mulți se grăbeau și lui nu-i plăcea graba sau presiunea.

Era ca un nor plutind după cum doreau vânturile cerului sau în libertate absolută, stând chiar și o zi întreagă la malul unui râu, pe islaz, prin păduri sau pe trupul unui munte. Ce anume vedea el, stând neclintit, nimeni nu știa. La început erau unii care considerau că suferea de vreo boală psihică, dar blândețea lui, bucuria care se citea în toată ființa lui au făcut ca cei din jur să nu-l mai privească niciodată cu dispreț.

În ziua în care a împlinit zece ani, a mers în pădure să caute un lemn pentru a face un scaun mic pentru pisica lui. Era foarte atent în alegerea lemnului. În acele zile postea și vorbea cu pădurea; percepea sunete pe care alții nu le puteau auzi. Pădurea era locul în care se simțea cel mai bine, o adora! Trecând pe lângă un soc, a auzit cum un ram i-a șoptit: „Ia-mă acasă! Vei face din mine un fluier cu care vei încânta tot ce te înconjoară, iar oamenii vor auzi prin el glasul luminii, al culorilor, susurul oricărei ape. Vor vedea muzica ta în culori și vor auzi cum pășesc vânturile, norii, chiar și glasurile pietrelor. Vor înmuguri culori care vor lumina în sufletele tuturor sătenilor.

Ascultând sunetele fluierului făcut de mâna ta, vor asculta glasul meu și vor simți căldura iubirii. Dar mă vei ține în casa ta o vreme și abia apoi fluierul tău va prinde viață”.

După șapte zile, într-o zi de luni a lucrat toată ziua și seara până după miezul nopții, iar când lumina zorilor se strecura prin fereastra micuță, copilul pădurii a ieșit pe prispa casei și a început să cânte la fluierul de soc. A simțit pentru prima dată că putea vorbi prin acel fluier și a plâns... L-a luat cu el și a rătăcit mult pe malul apei, cântând, iar sunetele ieșite din fluier se înfrățeau cu cele ale apelor, ale pădurii și vântului, cu sunetul ploii și cântecul păsărilor. Bucuria creștea în sufletul lui și erupea ca lava dintr-un vulcan prin glasul fluierului.

S-a așezat în genunchi sub o salcie și, cu sufletul plin de recunoștință, a ridicat spre cer privirea, spunând cu voce prima lui rugăciune. Știa că este ascultată, chiar și atunci când nu vorbea, el îl simțea permanent în inimă pe Dumnezeu, iar rugăciunea lui era de fapt tocmai bucuria cu care îl îmbrățișa pe Tatăl Ceresc cu brațele sufletului. Pentru el, viața însemnase o continuă bucurie la picioarele Tatălui care crease tot ceea ce îl încânta, iar iubirea pentru El curgea continuu ca apa unui izvor spre brațele mării.

Nu-i era teamă de Dumnezeu, nu gândea la pedepsele cu iadul; pentru el iad era ca într-o zi să nu-l simtă pe Domnul. Atunci își simțea sufletul sfâșiat, lacrima alături de apa lovită de pietre, de copacii îndoiți de vânt sau de cei doborâți de mâna arzândă a fulgerului, alături de pasărea care își găsea cuibul gol când venea cu mâncarea în cioc, pentru puii ei. Simțea durerea firului de iarbă care se îndoia sub talpa lui, greutatea norilor doldora de apă, tristețea lunii care dorea să atingă soarele mult iubit și a stelelor care deveneau nove. Rătăcea așa zile întregi, dar apoi revenea bucuria în sufletul lui încât uneori îi era teamă să nu moară de atâta bucurie. Dumnezeu era în inima lui, iar el se simțea în inima Lui.

Prin cântecul căruia îi dădea glas fluierul, găsisese un mod inedit pentru a-și exprima iubirea pentru Cel de Sus. După o săptămână în care nu a lăsat fluierul din mână, i-a spus mamei că poate vorbi. Au stat împreună în grădina înflorită, la lumina stelelor, până la ivirea zorilor. Au râs, au plâns, au cântat și au privit cerul.

A rugat-o pe mama lui să nu spună nimănui că el putea vorbi, dorind ca numai fluierul să vorbească pentru el, pentru că doar el o putea face cel mai bine. Cuvintele deveneau de prisos. Bucuroasă, mama a încuviințat, privindu-l ca pe un înger coborât din ceruri. Mereu văzuse la el ceva ce nu aveau ceilalți copii.

Își găsisese cea mai plăcută ocupație, făcând fluier din soc, din prun, trandafir, alun, salcie și fiecare suna diferit, dar nu mai puțin duios. I se părea că fiecare lemn avea nota lui dominantă. Când cânta din fluierul din lemn de trandafir, simțea în aer parfumul regesc, cel din prun mirosea a primăvară, la fluierul din alun era cântecul de îmbărbătare, de dârzenie, iar când cânta la fluierul din salcie lacrima, pentru că sunetul lui vorbea despre viață și despre moarte, în chip sfâșietor.

Nu vindea niciun fluier, pe toate le dăruia și cu trecerea anilor deveneau mai bogate în sunete și trăiri. Nu a fost sătean care să nu lăcrimeze măcar o dată de bucurie atunci când îl asculta și nimeni nu-și mai amintea numele lui adevărat, cu toții l-au numit Fluier.

Era și el un braț desprins din copacul cerului, prin care divinitatea le cânta oamenilor. „Învățând să cânti pentru Dumnezeu, îți cânti ție și lumii întregi!” spunea el prin muzica lui cu suflet de cer.

Poezii și proză scurtă

Georgeta Muscă-Oană

Aleg prin amintiri

E neschimbat iatacul, bunicul nu mai este
Și poza e tăcută ca un străjer model,
Tăcut este și patul, cu perne fel de fel,
Doar ceasul de pe masă mai spune o poveste.

Prin rochia bunicii trec amintiri zglobii,
Iar haina lui bunicu' trezește bucuria
De-a-l revedea pe calul ce îi stârnea mândria,
Când galopa pe dealuri, pe câmpuri și prin vii.

Rămasă-i la intrare o bătă gârbovită,
De când păzea livada cu fructe aurii.
Tresar... Îți aud pașii? O, de-ai putea să vii,
Să-ți sar în brațe iarăși. Dar clipa-i doar ispită!

Pășesc pe-alei uitate, aud copii râzând
Și-mi pare că-s aievea, cu ochii plini de soare;
Pe iarba din grădina ce se-mbrăca în floare,
Las tălpile desculțe și-alerg din când în când.

Cu lacrimi de izvoare și amintiri de stâncă,
Mă cheamă pârâiașul ce saltă și acum;
Ca pe-un copil, în brațe, l-aș strânge, dar n-am cum,
Răcoarea lui divină mă mai răsfață încă.

Un porumbel m-atinge, privește surâzând
Și-mi pare că recită poemul vieții mele.
Să-mi sune oare ceasul? Să ticăie prin stele?
Trecutul și prezentul mă sfârtecă pe rând.

În mine dimineața cântă

De-mi plânge iarna sub privire,
Când de omături nu mă tem,
Pe frunza gândului se scurge
Esență dulce de poem.

De-mi spală ochii primăvara
Cu ploaie rece și cu vânt,
Culeg sfios sărutul ploii
Și îl strecor într-un cuvânt.

Pe chipul florilor căzute
De-și trece toamna palma grea,
Pe boltă îmi surâde luna,
Penița mușcă dintr-o stea.

Când noaptea pleacă să se culce,
Îmbrățișez lumini cu dor
Și-n mine dimineața cântă,
Iar ploaia sună ca un zbor.

Culoarea rugii

Un trandafir stingher în toamnă
De-ți este sufletul de-o vreme,
Lipsit de forță și culoare
Ca frunza-nlăcrimată geme,

Petală fără de mireasmă
De-ți este mintea solitară,
Să te apleci spre harul vieții
Și-nspre credința milenară!

Vei suspina prin ploaia tristă,
Prin iarna lungă și barbară,
Dar hotărât și mai puternic
Te vei afla în primăvară.

Vei lăstări fior de pace
Prin regăsiri necenzurate
Și-n bucuria înfloririi
Culoarea rugii va răzbate.

Cu pioșenie în suflet,
Trecând prin vara încercării,
Din ramul tainic al simțirii
Vei strânge roadele schimbării.

Înțelegând că n-ai fost singur,
Vei stinge patima nătângă,
Iar sub atingerea Luminii,
Și mintea va-nceta să plângă.

Trezire

Din cafeaua aburindă sorb tăcut, pe îndelete
Și, uitând tristeți mărunte, las aroma-i să mă-mbete.
La fereastra din balcon - tainic loc de regăsire,
M-adâncesc în reverie privind cerul cu uimire.

Ies din noaptea somnolentă energii ce-mi luminează
Mintea ce-a zăcut în umbră și simțirea-mi se filtrează.
În căușul năzuinței mă ridic spre-a Ta iubire;
Regăsind pierdute sensuri, caut căi spre înflorire.

Cât pierdut-am, Sfânt Părinte, nu știu de-oi afla vreodată!
În trezirea mea târzie plânge fibra-ncercănată,
Nu cu lacrimi de durere, nici cu susur de regrete;
Vălul neștiinței cade peste gânduri desuete.

Din cafeaua amăruie sorb aromele-i discrete,
Iar în inima-mi deschisă, ruga curge pe-ndelete.

Bucuria unui zâmbet

Așezat pe pragul iernii, golit parcă de orice dorință, Mircea privea către oamenii care treceau grăbiți în ambele sensuri. Îi privea cu atenție; deși bine îmbrăcați, cu genți sau sacoșe în mâini, toți erau taciturni, încrunțați, nu se zărea un zâmbet pe buzele lor. Nu a identificat măcar un chip mai senin, cu lumini jucăușe, așa cum ar fi fost normal, nimic. Brusc, se întrebă: „După cum arată, se vede că nu sunt atât de necăjiți cum sunt eu și atunci de ce par atât de nefericiți? De ce nu văd măcar un zâmbet?”.

Biciuit de un vânt năprasnic și de stropii reci de ploaie, trupul lui firav parcă se îndoia sub tremurul care îl cuprinse. Haina veche era foarte subțire și umezeala îi pătrundea până în măduva oaselor. Deși avea lucruri foarte puține, era de fiecare dată îngrijit. Era plăcut la înfățișare și faptul că era mereu curat nu putea stârni repulsie cuiva. Cel mult, indiferență. Văzându-l în alte împrejurări, nimeni nu ar fi bănuțat că era un copil abandonat. Treptat, ploaia s-a transformat în ninsoare, îi era din ce în ce mai frig și își dorea doar să fugă. Unde? Nu știa, dar avea o dorință puternică de a fugi departe de toate acele priviri nepăsătoare, ar fi vrut să se ascundă de rumoarea orașului.

Din fragedă pruncie nu a cunoscut binele, nici măcar speranța. Nu a avut niciodată planuri de viitor, nici nu realiza exact de unde venea și încotro mergea, se simțea un copil nedorit de nimeni și se lăsa dus de val. Se simțea vinovat pentru că exista, destinul îi era dureros, culcuș fiindu-i cel mai des amăgirea. Uneori, apăsător de întrebări fără răspuns, și ruga i se părea a fi în van. Nu știa să-i fi fost cuiva dor de el, toiaș îi era doar o tristețe fără sfârșit. Visa la o viață normală de familie, măcar pentru o zi. Nu-i spusese nimeni și nu știa dacă avea părinți sau frați, locuia la un unchi care ducea o viață sărăcăcioasă, total dezordonată. Muncea cu ziua pe unde apuca și puținii bani pe care îi avea nu-l puteau ajuta nici pe el să ducă un trai decent, dar să se mai ocupe și de nepot. Îl sfătuiseră cândva să fure, dar Mircea nu avea curaj să o facă, prefera să

cerșească. Își spunea că are suflet curat și nu poate lua ceva ce nu-i aparținea. Nici măcar nu cerea vreodată cu glas, îi era rușine, doar în gând se ruga să primească ceva.

Ca un test suprem a fost pentru el o întâmplare dintr-o seară, cu o lună în urmă. O femeie în vârstă și-a scăpat jos portmoneul după ce a făcut câteva cumpărături la un chioșc, iar el fiind în preajma ei, l-a luat. Fără a sta pe gânduri, l-a strecurat rapid în buzunarul lui și a plecat grăbit în sens opus. Un glas de neînțeles, dar din ce în ce mai puternic, îi striga să se întoarcă, să-i dea bătrânei lucrul pierdut. „Dar îmi este foame, am nevoie de bani, nu am nici ghete și vine gerul!” răspundea supărat. Câteva minute a fost un adevărat război în mintea lui, avea nevoie acută de bani și nu știa ce să facă. Aproape fără să realizeze, s-a întors și a căutat-o prin mulțime. La un moment dat, a zărit-o spre capătul străzii. A alergat și, oprindu-se în fața ei, i-a întins portmoneul.

Ferdinand Georg Waldmüller/Vienna, 1873

- Doamnă, ați pierdut ceva!

Sufletul lui râdea. Simțea că nu-i mai era foame, bucuria că a învins gândul cel bun îl făcea să se simtă bine.

- Mulțumesc, copile, a spus bătrâna privind-l cu recunoștință, dar foarte atentă, observând chiar și tenișii lui ponosiți. Se trezi în ea un sentiment de milă, dar și de apreciere față de atitudinea lui. Ea tocmai venea de la oficiul poștal, își ridicase pensia, acolo erau toți banii necesari pentru o lună. Deschizându-l, a scos o bancnotă de cincizeci de lei și i-a spus:

- Uite, cu banii aceștia îți cumperi tu ceea ce dorești, dar acum hai să intrăm în magazinul din fața noastră. Vrei o pereche de încălțări?

A rămas mut. A luat automat bancnota și a urmat-o. „Doamne, îți mulțumesc pentru că mi-ai arătat ce trebuia să fac! De-acum știu exact care e calea!” și-a spus în gând și simțea că o lacrimă se prelinge pe obraz. „Cred că are un suflet foarte bun această femeie...”. A intrat încrezător în magazinul din care și-a ales o pereche de ghete...

Rememorând acea întâmplare, își trecu o mână peste ghete ca și cum le-ar fi mângâiat și se întrebă dacă va mai întâlni vreodată acea femeie cu suflet de aur. Știa că doar datorită ei își simțea picioarele calde.

Văzându-l stând cuminte la colțul străzii, în acele condiții vitrege, un bărbat cărunt, cu chip

blând și ochi limpezi, se îndreptă către el. I-a întins o pungă, I-a privit îndelung și I-a mângâiat pe frunte. S-a îndepărtat de el foarte mâhnit, citise în ochii aceluia copil multă suferință.

Mircea a rămas câteva clipe privind uimit în urma aceluia om care îi făcuse cel mai frumos dar - îi zâmbise lui cu duioșie și îl mângâiasse. Simțea o nevoie acută de afecțiune. Clipa i se înseninase deodată. Cu mânuțele înghețate a scos covrigul, I-a rupt în două și, lăcrimând de bucurie, îi dădu câinelui o parte. Așa făcea de fiecare dată, împărțea cu el totul. Se lipi de Capi, strângându-l cu iubire la pieptu-i micuț. Blana caldă a unicului prieten îi făcea bine și mai uita de mâhnirea care îl colinda mai mereu...

Spre seară, ca două umbre, copilul și câinele au pornit spre casă. Acolo era tristețe, sărăcie, singurătate, dar era mulțumit pentru că avea un adăpost. Mergea tăcut alături de Capi și nu mai dorea nici măcar să se întrebe cum îi va fi ziua următoare. Ducea cu el bucuria unui zâmbet necondiționat.

Dumitru Ștefănescu – ȘTEF

Artist plastic brăilean

Motto:

*„Există o singură frumusețe care nu se ofilește odată cu trecerea anilor:
frumusețea interioară” – ȘTEF*

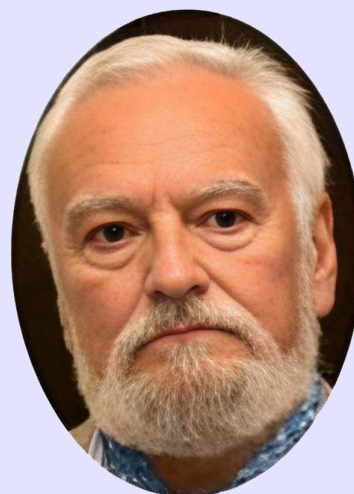

Dumitru Ștefănescu – ȘTEF

Artist plastic brăilean

Motto:

„Important este ca tot ceea ce faci este să treacă prin filtrul propriei sensibilități, pentru a dăruia atât ție cât și celui de lângă tine, bucuria realizării” – ȘTEF

BIOGRAFIE

- Pictor, grafician și caricaturist;
- Pseudonimul de caricaturist, ȘTEF;
- Născut la 20 octombrie 1955, la Brăila;
- Absolvent al Școlii Primare nr. 16, Școlii Gimnaziale nr. 25, al Liceului Teoretic „Nicolae Iorga”, al Școlii de Arte Plastice „Vespasian Lungu” – Brăila, clasa profesorului Mihail Gavrilescu, secția pictură, al Institutului de Marină Civilă „Mircea cel Bătrân” din Constanța;
- Debut expozițional în pictură – 1972, în grafică – 1992, în pictură naivă – 1997;
- 23 de expoziții personale: 12 – pictură, 11 – grafică de șevalet;
- Participant la numeroase saloane, festivaluri și expoziții de grup în țară la: București, Pitești, Bacău, Iași, Vaslui, Suceava, Botoșani, Sibiu, Alba-Iulia, Făgăraș, Reșița, Caransebeș, Cluj-Napoca, Fețești, Timișoara, Slatina, Vama, Curtea de Argeș, Gura Humorului, Urziceni, Voluntari, Bistrița, Târgu Jiu, Alexandria;
- Lucrări de grafică și caricatură în muzee și colecții particulare din țară și din străinătate: Franța, Olanda, Turcia, Italia, China, Austria, Macedonia, Germania, Coreea, Marea Britanie, Siria, Danemarca, Norvegia, Spania, Bulgaria, Brazilia, Serbia, Portugalia, India, România;
- Tabere de creație: Măgura – Bacău, Măxineni – Brăila, Bacău, Miercurea Sibiului – Sibiu, Intergalde – Alba, Făget – Timiș, Alba-Iulia, Căciulata – Râmnicu Vâlcea, Râmeț – Alba, Pojejena – Caraș Severin, Zimnicea – Teleorman, Poiana Mărului – Caraș Severin;
- Publică lucrări de caricatură în revistele: Urzica, Bulă, Șopârla, cărți, reviste de cultură, plachete, pliante, albume de pictură și caricatură;
- Medalia de aur „DOCTOR HUMORIS CAUSA” la Vaslui, pentru caricatură, Diploma de excelență și medalia jubiliară a Brăilei în 2003, Medalia de aur la Festivalul Internațional de Umor „Constantin Tănase” în 2008, Marele premiu la Concursul internațional de caricatură de la Madrid în 1999;
- Fost inginer de nave;
- Președinte al UAP, Sucursala Brăila; Președinte UCA, Brăila.

„Dumitru Ștefănescu-Ștef este unul din cei mai apreciați pictori din România. Pictura sa este inedită prin stil, dar și prin tehnica ce a depășit de multă vreme granițele țării. Acest artist este un nume de referință în România prin arta sa și prin arta instinctuală cum adesea i se spune. Fiecare pânză a domniei sale permite comuniunea totală dintre ființa ascunsă a lucrurilor unde zonele nedescoperite instaurează forme fantastice în perimetrul artei. El ne comunică prin lucrările sale o realitate care a trecut prin sensibilitatea artistului, păstrându-și însă farmecul și prospețimea. Privindu-i lucrările rămâi pe gânduri și o melancolie meditativă, dar nu imprevizibilă, începe să-i răspundă până și celui mai nevizat privitor de artă, că rațiunea și inima s-au întâlnit pentru prima dată în pânzele acestui artist plastic...”, afirmă criticul de artă Eugenia Dumitru, într-un articol publicat de cotidianul **Obiectiv - vocea Brăilei**.

Ana Maria Harțuche, fosta șefă a Secției Artă din cadrul Muzeului Brăilei „Carol I”, declara pentru revista de cultură și informație **Brăila Chirei**: „Pentru ȘTEF, umorul este o atitudine existențială, exceptând stările sau situațiile grave, adânc dramatice sau tragice, unde umorul însoțește sau poate însoți toate actele vieții noastre reale sau imaginare. Totuși, preferă să ironizeze situații extrase din realitatea comună, căroră le reinventează soluții verosimile sau absolut imposibile. Dumitru Ștefănescu ȘTEF este ambițios și va ajunge cu siguranță acolo unde aspiră, în segmentul de vârf al ierarhiei creatorilor de umor desenat”.

Ștef este de părere că „talentul îl primești, îl dai sau pleci cu el. Nu îmi este greu să îmbin pictura și caricatura pentru că în artă mi-a plăcut să merg pe trei cărări: pictură, grafică și caricatură”.

AȘEZĂMÂNTUL CULTURAL IOAN C. BRĂTIANU

Ing. Radu Moțoc

În anul 1928, cu prilejul comemorării unui an de la decesul celui care a fost **Ion I.C. Brătianu** (1864-1927), soția sa, Eliza Știrbei-Brătianu, a pus bazele **Așezământului Cultural** care poartă numele marelui om politic, remarcat și prin activitatea culturală, pentru a păstra memoria unuia dintre cei mai de seamă oameni politici români. Domeniile în care **Așezământul** și-a propus să activeze de la început au fost: publicarea discursurilor lui Ion I.C. Brătianu și organizarea unei biblioteci care să-i poartă numele. Ca director al **Așezământului** a fost numit Constantin C. Giurescu, profesorul universitar George Fotino a fost numit directorul bibliotecii, iar George Brătianu, directorul publicațiilor.

Foto 1 - Statuia lui Ion C. Brătianu din fața Așezământului Cultural

Vintilă și Constantin I.C. Brătianu, care au primit prin testament biblioteca de la Florica, au donat cele aproximativ 6.000 de volume pentru biblioteca ce purta numele fratelui lor, Ion I.C. Brătianu. Acest fond de carte va fi nucleul în jurul căruia se va realiza una dintre cele mai mari biblioteci din țară, care la finele anului 1933 va conține aproximativ 20.000 de volume, frumos legate și catalogate, pregătite pentru public. Printre cei mai însemnați donatori au fost nepoții lui D. A. Sturdza, care au contribuit astfel încât fondul de carte al bibliotecii să ajungă la 25.000 de volume, la care se adaugă și 150 de reviste de istorie și cultură generală.

Activitățile Bibliotecii au fost numeroase și variate. S-au organizat cicluri de conferințe pe teme diferite, expoziții de carte rară, manuscrise, hărți, stampe care s-au bucurat de un larg interes.

Astfel, Biblioteca Ion C. Brătianu a devenit una dintre cele mai însemnate din țară. Fondul special, care cuprinde vechi tipărituri românești, are aproape 500 de volume, multe dintre ele rarități¹.

În anul 1929, apare volumul VIII, sub patronajul **Așezământului Cultural Ion C. Brătianu**, care a fost editat la *Cartea Românească* din București. Subiectul tratat s-a intitulat: **REFUGIAȚII MOLDOVENI ÎN BUCOVINA. 1821 și 1848.**

Lucrarea a fost redactată de istoricul român **Teodor Bălan** (1885-1972), care s-a născut la Cacica, în Ducatul Bucovinei. În perioada anilor 1932-1940, a predat Istoria României la Universitatea din Cernăuți. A publicat șase volume cu *Documente bucovinene*, fiind și directorul *Comisiei Arhivelor Statului* din Cernăuți. În această calitate, a salvat multe documente oficiale, în dorința de a demonstra atât caracterul românesc al Bucovinei, cât și continuitatea românilor în spațiul Bucovinei. În perioada anilor 1941-1945, a îndeplinit funcția de director al *Bibliotecii Universitare* din Cernăuți.

După al Doilea Război Mondial, s-a retras la Gura Humorului, unde a continuat să colecteze și să prelucreze documente, dar autoritățile comuniste sub autoritatea rusească nu au mai permis ca numele său să apară în nicio publicație. În perioada anilor 1957-1972, el a reușit să publice 11 articole și un studiu, *Din istoria Câmpulungului Moldovenesc*. A decedat la 25 noiembrie 1972, la 87 de ani, iar Școala Gimnazială *Teodor Bălan* Nr. 3 din Gura Humorului îi poartă numele².

Foto 2 - Coperta volumului VIII publicat de Așezământul Cultural Ion C. Brătianu

¹ Chira Jurca, *Așezământul Cultural Ion I.C.Brătianu*, pag.139-141

² Teodor Bălan, Wikipedia, pag. 1,2

Din publicațiile **Așezământului Ion C. Brătianu** sunt semnalate pe ultima copertă a volumului VIII câteva volume interesante, cu precizarea costului pentru achiziționare, din care prezentăm câteva:

- ☑ Ion C. Băcilă, *Bibliografia războiului pentru independență (1877-1878)*, București, 1927.
- ☑ Mihai Popescu, *Documente inedite privitoare la Istoria Transilvaniei între 1848-1859*, București, 1929.
- ☑ Ion I. Nistor, *Unirea Bucovinei*, București 1928.
- ☑ Ștefan Ciobanu, *Unirea Basarabiei*, Studiu și documente cu privire la mișcarea națională din Basarabia în anii 1917-1918. București, 1929.

Teodor Bălan avea să prezinte lucrarea dedicată refugiaților moldoveni în Bucovina cu patru capitole:

- ☑ Familiile Mustață și Petrino
- ☑ Refugiații moldoveni din anii 1821 și 1848
- ☑ Constantin Hurmuzachi
- ☑ Efectele benefice.

Vom selecta anumite pasaje din această lucrare apărută în 1929.

Pentru a înțelege sosirea în Bucovina a familiilor Mustață și Petrino, va trebui să constatăm dacă au existat legături sociale și politice între Bucovina și Moldova. Aceste legături ar fi putut contribui la întărirea elementului românesc în noua provincie austriacă, ruptă din trupul Moldovei.

Moldova se afla sub suzeranitatea turcilor și nu era în stare să manifeste pretenția de a fi socotită stat egal în rang cu stăpânii Habsburgi.

Agentul austriac din Iași nu avea un coleg moldovean cu sediul la Viena. Odată cu răpirea Bucovinei, încetară legăturile familiare între fiii aceluiși neam, care până atunci duseseră o viață comună.

După un deceniu de la răpire, Bucovina fu izolată complet de Moldova. Puțini boieri români din Moldova au trecut hotarul pentru a se așeza în Bucovina. Nu cunoaștem decât două familii de acest fel, care sunt de origine macedo-română: Mustață și Petrino.

Teodor Mustață a sosit din Macedonia și s-a așezat în Moldova. Specialitatea lui era negoțul cu moșii. Pentru un om harnic și abil ca el, Bucovina era un teren foarte potrivit pentru asemenea afaceri.

După răpirea Bucovinei, stăpânii de moșii de pe ambele părți doreau să scape de averile lor imobiliare, neputându-le administra peste graniță. Teodor Mustață a înțeles situația și s-a angajat să rezolve problema acestor moșii.

El s-a înțeles în anul 1793 cu patriarhul de Ierusalim, Antimos, care i-a dat în arendă multe moșii din Bucovina, precum Toporăuți, Tristiana, Văscăuți și Dracineț, care aparțineau mănăstirilor.

Pentru aceste terenuri, el s-a obligat să plătească anual suma de 2.050 de galbeni turcești. Încheind aceste contracte, Teodor Mustață fu silit să se mute în Bucovina, unde a organizat administrarea moșiilor luate în arendă.

Mustață află că statul austriac dorește să vândă fondul ortodox din Bucovina, drept pentru care face o înțelegere cu boierii moldoveni Nicolae și Iordachi Rosseti, Iordachi Balș, Panaioti Casimir și C. Carp, care aveau și ei moșii în Bucovina.

Foto 3 - Moneda de o para din 1771, fabricată la monetăria de la Sadagura

În anul 1804, se încheie la Lemberg contractul cu austriei, prin care Teodor Mustăță a primit de la statul austriac un număr de 44 de moșii în schimbul sumei de 331.000 lei împărătești.

Cu o parte din banii câștigați, Teodor Mustăță își cumpără moșia Sadagura, situată aproape de Cernăuți. Istoricul acestui târg, Sadagura, este legat de generalul rus Rumianțov, comandantul armatei rusești aflată în Moldova, care în anul 1771 a cerut Divanului Domnesc din Moldova să caute un loc pentru fabricarea banilor de aramă, ce urmau să fie făcuți la monetăria înființată acolo de aventurierul baron Nicolae Gartenberg, care făcea parte din aristocrația polonă. Traducerea în polonă a cuvântului Gartenberg era Sadagurski, de unde vine și denumirea localității Sadagura.

El folosea ca material bronzul din tunurile capturate de la turci.

Moneda oficială pusă în circulație în anul 1771 avea valoarea de o para și prezenta stema Moldovei, cu capul de bour, și stema Țării Românești, cu acvila ținând în cioc o cruce.

Văzând că târgul Sadagura se bucura de anumite privilegii, Teodor Mustăță se hotărî să se așeze aici, unde a cumpărat mai multe terenuri.

Cu timpul și-a clădit un conac, asemănător cu cel de la Cernauca al lui Doxachi Hurmuzachi.

Teodor Mustăță a murit în anul 1825, și prin testament a lăsat toată averea copiilor săi.

Familia Petrino este tot de origine macedo-română și la început avea la Iași o prăvălie de coloniale. Erau doi frați, Hristodulo și Apostolo Petrino.

Frații Petrino sosiră în Bucovina după anul 1800, devenind cetățeni austrieci în 1809, pentru a putea cumpăra moșia Vascăuți pe Ceremuș. Teodor Mustăță i-a îndemnat să se așeze în Bucovina și le-a vândut satul Vascăuți.

Sosirea în Bucovina a familiilor Mustăță și Petrino a fost binevenită, dar n-a putut da rezultate imediate.

De groaza oștilor nedisciplinate ale lui Alexandru Ipsilanti, un număr mai mare de boieri și intelectuali moldoveni s-a refugiat în Bucovina în 1821.

Sate incendiate, conace distruse, oameni bătuți, toate acestea erau frecvente. În martie 1821, au fost incendiate primele sate moldovenești.

Țăranii umiliți au primit cu resemnare noul vifor care s-a abătut asupra lor. Numai marii boieri au părăsit patria și s-au refugiat în Bucovina și o parte în Basarabia.

Cel dintâi boier moldovean care s-a refugiat în Bucovina a fost vornicul Ioan Neculce, care s-a așezat pe moșia sa de la Boian.

La scurt timp, în luna mai, au sosit și alți boieri: Ioan Mauromati, Hristodulo Petrino, Iordache Bașotă, C. Demianov și Gh. Papazoglu.

În luna iunie 1821, au ajuns un număr mai mare de refugiați moldoveni, boieri și intelectuali, printre care trebuie menționați: Scarlat Miclescu din Botoșani, Safta Bașotă din Dorohoi, Anastasie Scorțescu din Iași. Printre ei au fost și doi nemți, profesorul de muzică Iohann Kraus și farmacistul Iohann Lochmann.

Au urmat și alți refugiați, care s-au îndreptat către localitățile Siret, Rădăuți, Cernăuți, Storojineț și Costâna. Autoritățile bucovinene, în anul 1823, au făcut o cercetare și au găsit un număr de 152 de familii, printre care multe familii de boieri: Săndulache Sturdza, C. Cantacuzino, Alecu și Gheorghe Ghika, Alecu Samarcăș, Iordache Balș, Alecu Hurmuzache, Mitropolitul Veniamin și arhimandritul Daniil.

Refugiații moldoveni au fost supravegheați de autoritățile austriece, dar au găsit un ajutor din partea românilor din Bucovina.

Cel mai de seamă apărător al lor a fost Doxachi Hurmuzachi, care i-a găzduit în casa lui din Cernăuți și Cernauca.

În anul 1823, acești refugiați s-au reîntors pe rând în Moldova, unii fiind obligați de autoritățile austriece.

O altă serie de refugiați moldoveni a sosit în Bucovina în primăvara anului 1848.

După sfatul ținut la 27 martie 1848 în hotelul Petersburg din Iași, domnitorul Moldovei, Mihai Sturdza, a dat ordinul de arestare a tinerilor revoluționari.

Cei mai mulți s-au sustras arestării și s-au refugiat în Bucovina. Printre aceștia se numără Costache Negri, Toader Ralet, Dimitrie Conta, A. Moruzi, Alexandru Ioan Cuza, frații Vasile și Iancu Alecsandri, frații Rosetti și Gheorghe Sion. Mihai Kogălniceanu a trecut în Bucovina în luna august 1848.

La Cernăuți, refugiații au închiriat camere la cele două hoteluri și centrul de întâlnire era în casa ospitalieră a lui Doxachi Hurmuzachi.

Holera, care a ajuns la Cernăuți în august 1848, i-a determinat să se retragă la Cernauca, unde au petrecut tot timpul în conacul familiei Hurmuzachi.

Raiul de la Cernauca a luat sfârșit în ianuarie 1849, când generalul polonez Bem a invadat sudul Bucovinei cu o ceată de maghiari și a declanșat o stare de asediu, determinându-i pe refugiați să părăsească ospitalierul pământ al Bucovinei. Primul s-a retras la 24 ianuarie 1849, M. Kogălniceanu, iar cei din urmă refugiați au părăsit Bucovina în luna mai 1849.

Neștearsă a rămas în inima lor figura lui Doxachi Hurmuzachi, care a primit declarațiile de devotament ale refugiaților.

Constantin, fiul lui Doxachi Hurmuzachi, s-a mutat în Moldova, după ce a terminat Liceul de la Cernăuți și Universitatea de la Viena, unde urmase cursurile la Facultatea de Drept.

Fiind considerat unul dintre cei mai învățați bărbați din Moldova, domnitorul Grigore Ghica I-a apreciat și i-a acordat cuvenita atenție.

În anul 1850, a fost numit membru al *Comisiei învățăturilor publice*, unde era alături de Vasile Alecsandri. A făcut parte și din comisia juridică, unde a colaborat cu Mihai Kogălniceanu, la alcătuirea Codului Penal în anul 1856.

Îndelungata ședere a refugiaților moldoveni în Bucovina nu a rămas fără efect. Influența pe care ei au exercitat-o asupra intelectualilor din Bucovina a fost foarte puternică.

Se știe că ziarul *Bucovina* a fost întemeiat în urma îndemnurilor primite de la acești refugiați. În coloanele ei s-au tipărit articole valoroase, poate unice, referitoare la situația politică a Moldovei, a Munteniei și a Ardealului. Pentru a-și ajunge scopul, redacția *Bucovinei* a fost nevoită să angajeze corespondenți din toate provinciile României.

Tot la îndemnurile refugiaților moldoveni s-a înființat *Societatea pentru cultura și literatura română din Bucovina*. Această societate a fost întemeiată în anul 1862, la Cernăuți.

Alexandru Hurmuzachi a propus deschiderea în Bucovina a unei catedre de Istorie națională.

Administrația Bucovinei a respins însă cererea Societății, care a continuat să publice broșuri și o revistă, iar în conducerea redacției a fost Gheorghe Hurmuzachi. Între colaboratorii acestei reviste îl regăsim pe Vasile Alecsandri, care publică frumoasele sale poezii.

Refugiații moldoveni au înviorat spiritul românilor din Bucovina, unde sentimentul național a devenit mai intens.

Un om precum Constantin Hurmuzachi a dus în Moldova scânteia entuziasmului național și bogăția cunoștințelor sale juridice, aducând astfel un prinos de recunoștință acelei țări, care dăduse românilor din Bucovina îndemnul la o activitate națională intensă³.

Anexele foarte voluminoase din volumul al VIII-lea, care conțin 95 de pagini, oferă cititorului informații deosebit de interesante privind corespondența din perioada respectivă, care au stat la baza acestui studiu.

Sunt informații precum lista nominală a persoanelor care s-au refugiat, cu precizarea familiei și a mijlocului de transport, trăsurile și caii care îi însoțeau.

Se precizează și localitatea unde doresc să rămână în Bucovina. Interesantă este și lista eteriștilor români refugiați în Bucovina, cu precizarea locului de naștere.

Trebuie apreciat acest **Așezământ Cultural Ion C. Brătianu**, pentru activitatea culturală deosebit de importantă din perioada interbelică.

Așezămintele Ion I.C. Brătianu

³ Teodor Bălan, *Refugiații moldoveni în Bucovina. 1821 și 1848*, Cartea Românească, București, vol.VIII, pag. 5-36

Termele romane

Violeta Ionescu

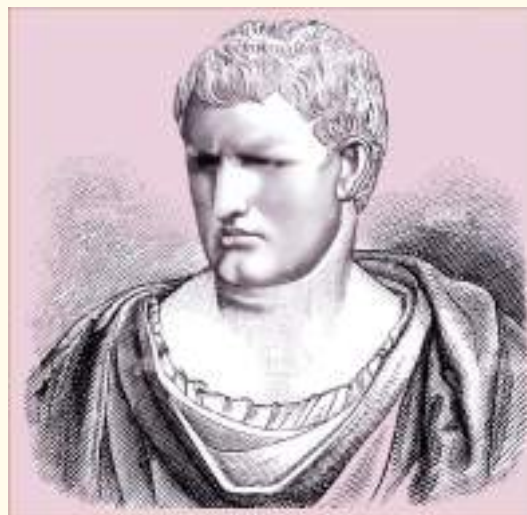
Cuvântul „therme” este grecesc. Grecii asociau palestra, unde făceau exercițiile fizice, cu baia, locul unde se curățau de impurități.

La Roma, unii antreprenori le-au construit pentru profit, percepând taxe de intrare. Agrippa, în anul 33 î. Hr. le-a recensat – erau 170 la Roma și numărul lor a crescut până la 1000. Agrippa era un prieten apropiat al lui Caesar Augustus, care și-a folosit o mare parte din uriașa avere pentru întreținerea și extinderea sistemului de alimentare cu apă a Romei. El a fost primul care a luat asupra sa și plata tuturor intrărilor la terme, însemnând că pe perioada cât a fost el edil, băile erau gratuite. Taxa era totuși infimă – un sfert de as, iar copiii intrau gratis - și așa a rămas.

Întrucât puțini aveau apă curentă în locuință, romanii au construit sute de băi publice și private. Prima baie publică din Roma a fost alimentată de Marcus Agrippa. Curând, el a construit și termele sale, **termele lui Agrippa**, din

spatele Pantheonului, cu o imensă sală dreptunghiulară pentru *frigidarium*, unde gratuitatea era perpetuă. Tot pe banii lui s-a construit și primul apeduct din Roma, **apeductul Aqua Virgo**, dat în folosință în anul 19 î.e.n.

Mai târziu, nobilii și chiar împăratul plăteau pentru a lăsa acces liber la terme, pe termen nelimitat, ca toată lumea să se spele gratuit!

Baile lui Traian

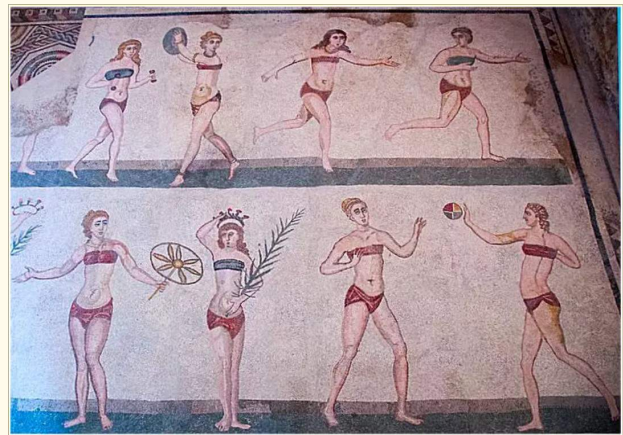
Cadă mare a împăratului Nero, făcută din porfir.

Au urmat **Termele lui Traian** – pe Aventin, distruse de un incendiu în 104, restaurate și inaugurate în aceeași zi cu apeductul său; **Termele lui Nero** (în Piața Madama de azi); **Termele lui Septimius Severus**, pe Palatin; **Termele Olimpiade**, pe locul martirului Sf. Laurențiu (după o inscripție de la Muzeul Vaticanului); **Termele lui Titus**, cu arabescuri (motiv de inspirație pentru Rafael la Vatican); **Termele lui Caracalla** cu 1600 locuri (deschise în 217 d. Hr.; au funcționat 300 de ani), pe 11 hectare; **Termele lui De-**

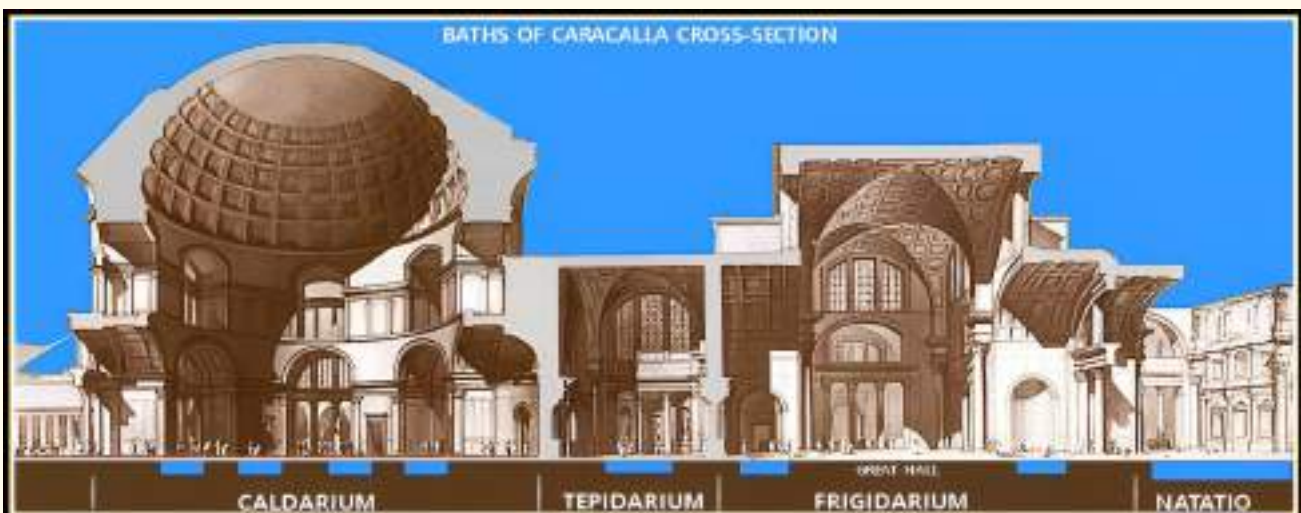
cius, pe Aventin; **Termele lui Dioclețian**, de 13 hectare, cu 3000 locuri, terminate în 306 d. Hr. (pe ruinele cărora azi se află Muzeul Național roman, Biserica Sf. Maria a Îngerilor și Capela Sf. Bernard și a căror exedra uriașă în semicerc mai conturează încă curbele pieței ce-i păstrează numele; și **Termele lui Constantin** (sec. al IV-lea), pe Quirinal, pe drumul spre Palatin care continuă via Nomentana.

Deschiderea porților de la terme se anunța publicului printr-o bătaie de gong, la ora a 5-a din zi. La ora a 6-a se deschidea stabilimentul central pentru femei, iar pentru bărbați de la începutul orei a 8-a până la sfârșitul orei a doua din noapte, când iarăși închiderea era anunțată prin bătaia gongului.

Bărbații și femeile se dezbrăcau succesiv numai în interiorul clădirii centrale. Nudismul sporturilor atletice era acceptat numai în palestrele dintre ziduri. Se jucau cu mingea pe care și-o aruncau cu viteză unul altuia, fără avertizare sau aruncau mingea la zid. Sau făceau scrimă, alergare, haltere, lupte atletice – jocuri premergătoare băii.

Mozaic care arată femei care fac exerciții într-o baie Palestra

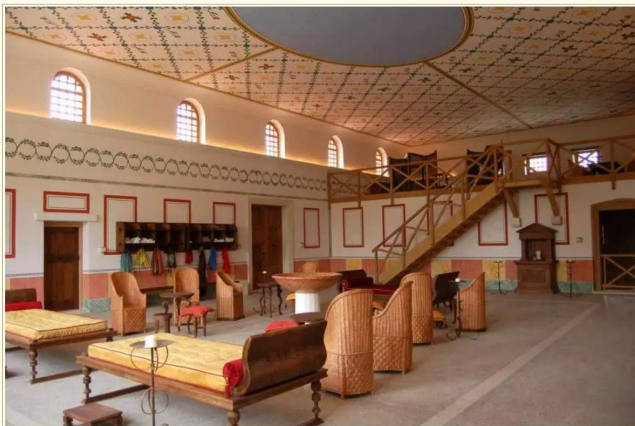

Secțiune transversală prin centrul Băilor Caracalla/www.atouchofrome.com

De regulă, aici îmbrăcămintea era o tunică sau o haină simplă.

Mulți făceau mai multe băi pe zi, după încălzire și câteva pahare cu băuturi, ceea ce îi extenua (Comodus făcea câte 8 băi pe zi, moleșindu-și mușchii și nervii).

Plinius cel Bătrân recomanda 3 faze ale băii igienice: dezbrăcarea la vestiar (*apodyteria*), apoi *sudatoria* (căldură uscată care stimulează transpirația) și în *caldarium* (baia cu apă fierbinte), apoi frecatul pielii cu *strigiliul*. Curățat și uscat astfel, se întorcea în căldura din *trepidarium*, după care se răcorea în bazinul cu apă rece (*frigidarium*).

„Apodyterium” Baie romană de recreere în vestiar

Recrearea artistică a unei zile la Băile Caracalla
Lawrence Alma-Todema/„Băile din Caracalla” – 1899

După baie se adunau în saloanele de conversație și în nimfee sau se duceau să citească într-una dintre biblioteci sau se plimbau liniștiți admirând capodoperele (din termele lui Caracalla), piscinele, pavimentul de mozaic, coloanele decorate cu capiteluri cu figuri eroice; Taurul Farnese, Flora Farnese, Hercule Farnese, torsul din Belvedere și cele două bazine cu apă curgătoare.

La Termele lui Traian admirau grupul stauar Laolcoon (azi la Vatican).

În locuințele particularilor bogați exista o sală de baie (*lavatrina* = spălătoria, după *lavrare* = a spăla; la greci – *balneum*; iar cuvântul latin *latrina* a devenit WC) după planul termelor, cu garderobă, sală de așteptare, sală cu bazin cu apă caldă, sală cu bazin cu apă rece, anexe, piscină pentru înot în aer liber, teren pentru exerciții de gimnastică.

Baia avea loc între ora a 8-a și a 9-a, cel mai târziu ora a 10-a (băile publice se deschideau la ora 8,00 și se închideau la lăsarea serii).

După obiceiul grecilor, baia caldă zilnică a devenit și la romani un obicei constant.

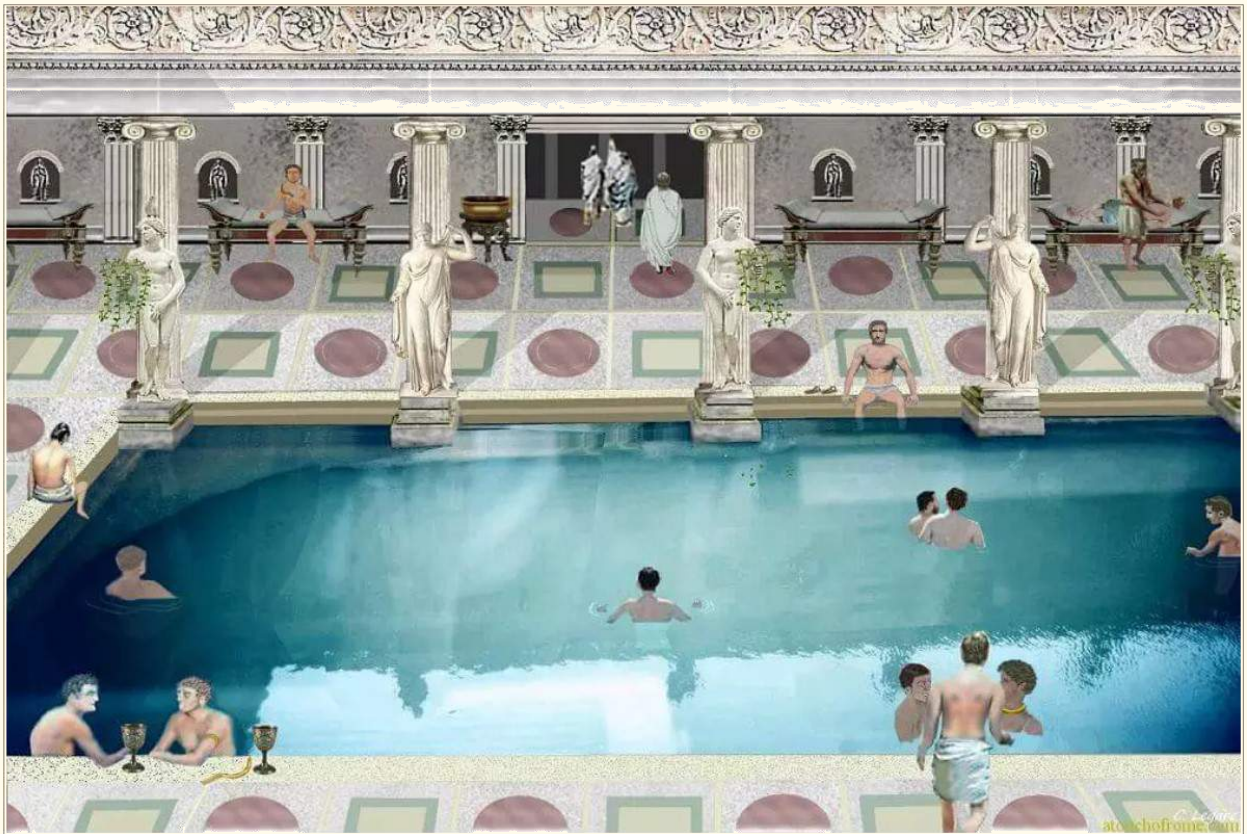
În apa băii se turna parfum de șofran, parfum de trandafir și de absint. Iar trupurile erau unse cu unguente scumpe. La gâtul maseurilor atârnav mereu fiole din alabastru cu uleiuri parfumate. Pentru depilat se folosea pastă de cretă roșie.

După baie, un vin bun, de Phalern, bineînțeles.

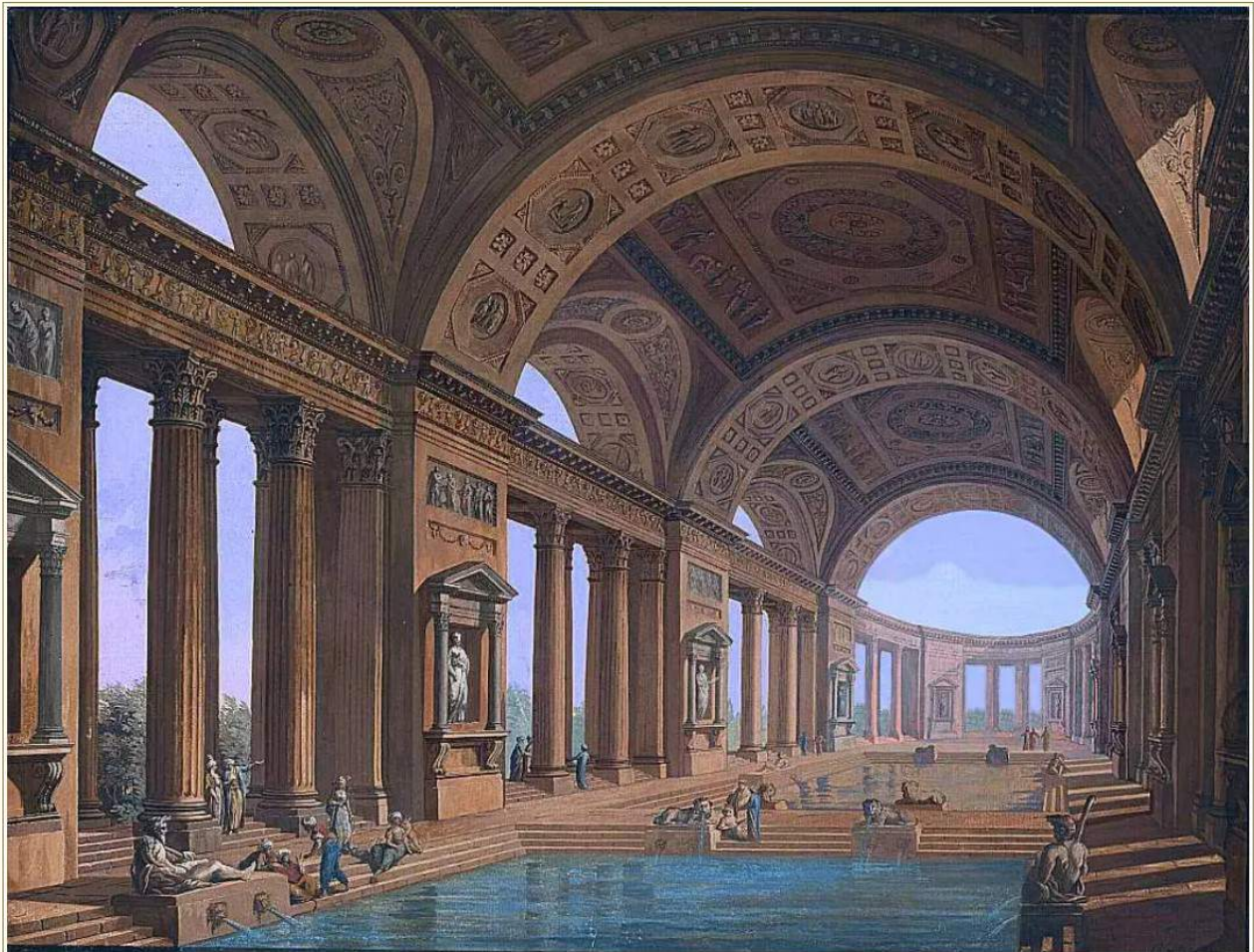
Patricienii veneau la terme însoțiți de câte 50 de sclavi!

Termele lui Caracalla (Termele Antoninene) – la marginea viei Appia, pe platoul de la est de Aventin, erau un ansamblu arhitectonic de o impunătoare măreție, cu lungimea de 350 m. Acolo, până la 1600 persoane puteau face baie în același timp (Dioclețian a comandat pentru termele sale o capacitate dublă, de 3200 persoane! Nici termele lui nu au rezistat în timp).

Construcția Termelor lui Caracalla se întindea pe o suprafață de 3000 mp, cu băi calde, băi reci, piscine comune imense, săli pentru masaj, manichiură și pedichiură. Bolta ce acoperea întreg edificiul era din aramă, iar interiorul era atât de spațios, încât constructorii de azi refuză să creadă că a fost posibilă o asemenea construcție!...

Romanii se bucură de o piscină termală mare

*O piscină exterioară Natatio a unei Băi Romane
Charles-Louis Clerisseau, Vedere interiorul băii romane antice - 1770*

Zidurile erau placate cu marmură și cu mozaicuri. Bolțile erau ornamentate, coloanele superbe, porticele, palestrele, totul construit cu marmură de Pentelic (albă, fără striății), căzi din alabastru, bazalt sau granit.

Aici era locul predilect de întâlnire a personalităților, și nu numai, pentru plimbări și conversații. Aveau săli de joc, săli de gimnastică, biblioteci bogate, săli pentru gustări și un salon circular cu diametrul de 35 m.

Edificiul era înconjurat de grădini superbe, împodobite cu celebre statui: Hercules Farnese, Taurul Farnese, Flora, Grupul lui Zethos și Amphion ș.a.

Construcția a început sub Septimius Severus (193-211 d. Hr.) și s-a terminat sub Caracalla (217 d. Hr.). S-a mai lucrat la decorări și sub împărații Heliogabal și Alexandru Sever (azi pe acel loc este cel mai mare teatru liric în aer liber din Europa, cu 10.000 de locuri, unde concertează Academia Santa Cecilia din Roma).

Baia împăratului era un bazin din porfir cu apă și parfumuri arăbești – garoafe, levănțică și nard.

În *trepidarium*, unde se făceau băi calde, tavanul era sculptat superb pentru a încânta ochii când stăteai în apă și priveai în sus.

Termele lui Diocletian – cu sute de încăperi dispuse pe o lungime de 374 m și o lățime de 332 m, aveau 3.200 scaune de marmură.

Întâlneai aici un fast impresionant al ornamentelor și un mozaic splendid al pardoselilor; coloane înalte, severe, pereți pictați, opere de artă – nenumărate, statui și... piscina.

Apa pentru spălat se amesteca cu zăpadă, se filtra, se fierbea, se răcea din nou în zăpadă – pentru spălat pe mâini, răcit fruntea – nu pentru băut!

Din *frigidarium* se trecea în *trepidarium* – uriașă sală de marmură, unde băieșii se agitău în jurul celor veniți să se scalde, masându-i cu mâna sau cu *strigile* de bronz.

De aici, urma la baia de abur din *caldarium*. Apoi trupul era uns cu ulei – după care ieșeau de acolo și se lungeau pe sofale pentru a se odihni sau priveau la jocurile din palestră ori se plimbau de-a lungul șirului de coloane, așteptând vremea mesei.

Prânzul cel mai însemnat era după baie, la ceasul al 9-lea (ora 14,30 vara și ora 13,30 iarna), când se lua *caena* - masa de prânz.

„Îți este bine să faci baie!”
Mozaic de podea a băilor romane.

Camerele băilor

Apodyterium – camera de dezbrăcare;

Frigidarium – băi reci;

Trepidarium – băi calde, încălzite cu aer cald; băieșii masau corpul cu *strigile* (răzătoare de curățat corpul după baie), apoi corpul era uns și stropit cu substanțe aromate;

Caldarium – băi calde cu abur;

Laconicum – abur uscat;

Solia – cabine separate cu căzi;

Gymnasium, palestra, portice pentru plimbări, săli pentru convorbiri, biblioteci, mici cabinete pentru cei ce doreau să rămână singuri.

Bazinele de înot erau mari, adevărate lacuri captușite cu marmură.

Atât rafinament și lentoare – ceea ce italienii au numit mai târziu „la dolce vita” - doar în lumea antică se mai putea întâlni!...

